

Boldizsár Pál, a város ellátásáért felelős tisztviselő, Orosz József rendőr-főnök és Menyhárt Ferenc, Szentkúti Andor, Lakatos Andor és Ojtozi Elek rendőrtisztviselők és nyomozók irányításával és felügyelete alatt zajlott.

A kolozsvári gettó közvetlen parancsnoka Urbán volt. A túlsúfoltság, a mosási és egészségügyi létesítmények, a kórházak hiánya és a rendkívül elégtelen étel- és ruházat-ellátás erre is, mint az összes magyarországi gettóra, jellemző volt.

A gettó 18 000 lakójának vízellátását 15 csap biztosította, amelyek közül sok napokig nem működött. Még ivásra és főzésre is alig volt elég víz, nemhogy mosakodásra. A téglagyár elsősorban fal nélküli csűrökből állt, amelyekben általában téglákat és cserepet szárítottak. Négy gödröt ástak latrina céljából az egész gettónak – kettőt férfiak, kettőt nők számára. Egyik oldalán mindegyiket gerendára erősített deszkákkal zárták le.

Külön épület volt a „pénzverde” – az a hely, ahol a zsidókat kínzással akarták rávenni, hogy vallják be állítólag elrejtett értékeiket. Férjeket gyakran feleségük és gyermekeik szeme láttára kínoztak; a feleségeket gyakran férjük előtt verték. Az alkalmazott fogások kegyetlenek és szokatlanul embertelenek voltak. Az áldozatok talpát korbáccsal vagy gumibottal verték; arcul ütötték és addig rugdosták őket, amíg elvesztették eszméletüket. Férfiaknál gyakori volt a herék verése; nőknél, néha még fiatal lányoknál is kollaboráns női önkéntesek és bábák, akik mit sem törődtek a tisztasággal, végeztek altesti vizsgálatot gyakran a férfi kihallgatók szeme láttára. Egyes különösen szadista kihallgatók elektromos készülékkel próbálták vallomásra kényszeríteni áldozataikat. A készülék egyik végét a szájukba, a másikat a hüvelybe vezették be, vagy a herékre erősítették. Az embertelen kínzások sok jómódú zsidót kergettek az örületbe vagy öngyilkosságba.¹⁷

A gettó első igazgatását a helyi zsidó hitközség hagyományos vezetőiből álló Zsidó Tanácsra bízta. Kolozsvárott a Tanács elnöke dr. Fischer József, a neológ hitközség feje,¹⁸ dr. Kasztner Rezső apósa volt, tagjai pedig Akiba Glasner rabbi, dr. Fenichel József, Klein Gyula, dr. Marton Ernő, az *Új Kelet* főszerkesztője, Léb Zsigmond ortodox hitközségi elnök és Weinberger Mózes neológ rabbi.¹⁹ Főtitkára Moskovits József, titkára Hermann Dezső volt.²⁰

Dr. Kasztner egy dr. Rudolf Sedlaczek nevű SS-tiszt társaságában május 4-én és 5-én látogatott Kolozsvárra, állítólag azért, hogy találkozék Wislicenyvel, aki mint a Zsidótlanítási Bizottság kolozsvári központjában működő tanácsadó az észak-erdélyi gettósítást irányította. Kasztner találkozott a zsidó közösség vezetőivel is. (A háború után heves vita tárgya volt, hogy mit mondott és mit nem mondott el akkor nekik a zsidók